

Kikkercoaches laten zich niet kussen

Kikkercoaching staat voor ons naast prinsencoaching. De prins (m/v) staat voor de ideale coach, het beeld dat jij van jezelf aan de wereld wilt laten zien. De prins is een optelsom van alle waardevolle zaken die je van je opvoeders en leermeesters hebt geleerd, aangevuld met al die mooie persoonlijke kwaliteiten, waar je heel je leven al complimenten om krijgt. De resultaatgerichte prins gaat op zoek naar de coachvraag, stelt samen met de coachee doelen vast en leidt die met zachte, soms confronterende, hand in de gewenste richting.

AUTEURS: JAN RUIGROK & KAREN WALTHUIS

De kikker staat voor je ongepolijste zelf met alle rare fratsen, eigenaardigheden en valkuilen waar je iedere keer weer in tuimelt. Waar de prins werkt vanuit het hoofd, werkt de kikker vanuit intuïtie, hart en gevoel. Hij twijfelt, zoekt, valt, staat op en is bloednieuwsgierig naar wat hij tegenkomt. Hij heeft geen antwoorden, en zo hij die heeft, geeft hij die niet vanuit het vertrouwen dat de Ander het best zelf weet wat goed voor hem is. De kikkercoach heeft het over 'de Ander', de medemens die hij respect- en liefdevol aanduidt met een hoofdletter, die de gelijkwaardigheid tussen hen beiden weergeeft. De prins overleeft in een geprotocolleerde paleiswereld. De kikker

leeft en speelt in de soms kristalheldere, soms troebele vijver.

Dit artikel gaat over kikkercoaching, provocatieve coaching, zoals die bij ons vorm krijgt. Omdat geen kikker hetzelfde is, is de kans

aannemelijk dat andere provocatieve coaches zich hier totaal niet in herkennen. En zo hoort het ook; voor kikkercoaching zijn geen vaste routes, procedures of technieken. Iedereen werkt met zijn eigen aardigheden. Wat we gemeen hebben, is een liefdevol hart en de wens het welzijn van de Ander te vergroten.

We nemen je mee in een kikkercoachervaring van Karen. In vijf fases geeft zij de gebeurtenissen weer en beschrijft ze haar innerlijke wereld. Jan staat aan de rand van de vijver, geniet van wat hij ziet gebeuren en laat daar zijn analyses op los.

In de vijver

Karen: Lang geleden voerde ik een coachingsgesprek met een ceo. Deze twee uur liefde en aandacht werd de man aangeboden in het kader van een leiderschapsopleiding. Twee memorabele uren spartelden we, tot wederzijds genoegen, in de vijver.

De entree en het contact

De Ander schudde mijn uitgestoken hand met de woorden: "Zo, coachje, laat jij je trucje maar eens zien." Even voelde ik druk om hem te tonen dat ik een competente coach ben. Ik liet dat gevoel varen, maakte verbinding met mijn hart en besloot dat te volgen. Ik ging lekker achterover in mijn stoel zitten en vroeg: "Och, zou jij misschien die stoel even willen bijschuiven, zodat ik mijn voeten erop kan leggen. Weet je, dit is het laatste gesprek vandaag en ik ben ronduit moe. O, kun je me thee bijschenken, ik kan net niet bij de thermoskan." Ik kreeg er lol in en was trots op mezelf, voelde me moedig. Ik was niet in de onderpositie gedoken!

Jan: De Ander komt binnen en gaat een relationeel spelletje aan met Karen. Karen erkent de Ander hierin. Haar relationele boodschap aan hem is vanaf het eerste moment: jij mag er zijn en bent wat mij betreft oké, ook als je mij op de proef stelt. Karen zegt oké tegen de Ander, maar ook tegen zichzelf. Ze zet de Ander aan het werk om haar behoeften te vervullen en

ontregelt daarmee vanaf het begin gangbare patronen. Daarbij past ze de eerste regel van het provocatieve spel toe: 'get yourself in the laughing state.'

Karen: Glimlachend ging de Ander aan de andere kant van de tafel zitten, trok een stoel bij voor zijn eigen voeten, en bediende zichzelf met een kopje thee. Zo zaten we parallel aan elkaar, ieder aan de eigen kant van de tafel, allebei onderuit gezakt. Wauw, dacht ik, hij doet mij nu gewoon na! Het contact is gelijkwaardig en vrij. Er hoeft niets.

Jan: Een van de kenmerken van provocatieve coaching is dat de coach de Ander aan het werk zet. Doordat Karen lekker lui achterover zit, kan de Ander niet anders dan zelf aan de slag gaan. Wat je hier ook ziet gebeuren, is dat de Ander de lichaamshouding van Karen spiegelt en daarmee aangeeft toe te zijn aan contact. Er vindt een omkering plaatst: het is niet de coach die het spiegelen voor haar rekening neemt om contact te maken, maar de Ander.

Doelloze coaching

Karen: Toen we zo gezellig met onze kopjes thee in alle rust naast elkaar hingen, vertelde ik de Ander een associatie die in mij opkwam. "Weet je", zei ik, "toen jij net binnenkwam dacht ik opeens aan de tijd van de holbewoners. Wat een mooie tijd was dat, hè? Toen mannen nog echt mannen mochten zijn..." Ook van binnen glimachte ik en dacht: ik gooi die associatie er maar uit, ik ben benieuwd waar dit naartoe gaat...

Jan: Karen werkt volkomen associatief; ze heeft geen plan, geen vraag, hoeft nergens uit te komen. Ze weet niet wat ze doet, maar ze doet het verschrikkelijk goed! Karen stelt geen doelen en vraagt niet eens naar de coachvraag of behoefte van de Ander. Voor zover zij een doel heeft laat zich dat omschrijven als 'het goed hebben met de Ander in het hier en nu'. Waar prinsencoaching doelgericht is, is kikkercoaching bestemmingsgericht. De vraag is

niet: 'Wat wil ik bereiken?', maar eerder: 'Wat is mijn plek op deze aardkloot?' En als de Ander het anders wil hebben, dan is er vertrouwen dat hij in staat is daarom te vragen.

Jabadabadoe-time

Karen: De ceo fronste zijn voorhoofd, lachte een beetje en ging vervolgens mee naar de oertijd. Voor we het wisten zaten we midden in de wereld van holbewoners, waarin kerels vrouwen over hun schouder mee hun hol in sleepten. We spraken over de Flintstones, Fred, Wilma en natuurlijk de kleine grote Bam Bam met zijn knots. Soms bracht de Ander wat in, dan ik weer. We lachten om de scènes die we creëerden en die steeds meer over de top gingen. Uiteraard zongen we (meer dan vals) de begintune van de Flintstones inclusief Freds oerkreet 'Jabadabadooeeeeee'. Ik genoot! Wat was het heerlijk om te laten gebeuren wat er gebeurde. Een totaal ontspannen gesprek tussen twee mensen, dat schijnbaar over niets gaat. Maar tegelijkertijd: we hebben het hier niet voor niets over. Ik was continue afgestemd op de Ander en hij bleef reageren, verbaal én in zijn lichaamshouding. Ik zag en voelde dat er van alles bij hem gebeurde.

Jan: Karen gaat intuïtief en vrij aan het werk. Wat zich aandient, mag er zijn en krijgt een plek. Dat maakt kikkercoaching tot schaamte-vrije coaching. Karen is los van conventies en verwachtingen, gender- en politieke correctheid en bevrijd van gangbare opvattingen. Sterker nog, juist (seksistische) stereotypen worden volop uitgespeeld. In de onderstroom, onbewust bestaan ze, en de kikker speelt er in alle openheid mee. Daarmee bedient Karen de Ander op zijn bewustwording.

Afscheid en verwarring

Karen: Na twee uur was het tijd. Het gesprek stopte waar het gebleven was. Geen afronding, een open einde... Het gesprek was voorbijgevlogen. Ik had genoten van het contact, de speelsheid en ik voelde me energieker dan toen het gesprek begon. De Ander zei bij het afscheid, dat hij dit het meest vreemde gesprek vond dat hij ooit in zijn leven had gevoerd: "Het leek nergens op te slaan, maar volgens mij ging het echt ergens over, ik weet alleen totaal niet wat dat dan was", zei hij. Ik antwoordde met een glimlach en voelde dat ik lichtjes in mijn ogen had.

Jan: Leve het open einde... De meest geslaagde provocatieve gesprekken zijn waar de Ander in verwarring de deur uitgaat. Dat betekent dat de coach hem aan het werk heeft gezet. Het ongemak dat hij ervaart is een voorwaarde voor wezenlijke veranderingen. Veranderingen die hij niet *dankzij*, maar *ondanks* de coach bewerkstelligt. Daarmee kan hij alle credits aan zichzelf toeschrijven: 'aan Karen had ik niet zoveel, ik heb het helemaal zelf gedaan.' Provocatieve coaches kunnen het verduren als de Ander ontevreden de deur uitgaat. Een opgestoken middelvinger van de Ander kan rekenen op een opgestoken duim van de kikker.

De Ander mailt

Karen: Enkele weken later ontving ik een lange mail van de ceo, waarin hij beschreef wat er sinds ons gesprek was gebeurd. Zijn medewerkers vonden hem opeens stukken

toegankelijker. Zijn vrouw herkende in hem weer de man op wie zij verliefd was geworden. Het contact met zijn kinderen was nu veel closer. Mensen zeiden hem verrast dat hij zo goed naar ze luisterde. En hij was iets prettigs gaan voelen in het contact met anderen, waarvan hij vermoedde dat het liefde wordt genoemd.

Ik was blij voor hem en zijn omgeving. Wezenlijk contact; dat maakt een mens gelukkig. En wat een voorrecht, dat ik heb mogen bijdragen aan deze ontwikkeling. Wat is de liefdevolle, intuïtieve, provocatieve manier van coachen toch prachtig!

Jan: Hier zie je de uitgestelde reactie die je vaak tegenkomt bij provocatieve begeleiding. De Ander gaat in verwarring de deur uit en moet iets met de onrust die dat teweegbrengt. Hij kan niet anders dan aan de slag gaan om een nieuwe orde te scheppen. Uit de reacties van zijn omgeving kun je opmaken dat de prinselijke ceo bij Karen zijn kikker heeft ontmoet en die tot ieders genoegen een plek heeft gegeven in de Grote Boze Buitenwereld. Ontspannen contact, warmte bieden, zich openstellen; het zijn kikkerkwaliteiten die vanuit zijn hart komen en hem toestaan zijn prinselijke hersens rust te geven.

Tja, als je eenmaal ervaren hebt hoe heerlijk en functioneel het spel van de kikker is, verlang je er echt niet meer naar om gekust te worden...

Misschien voel je je nu zelf uitgedaagd? Wellicht heb je vragen of wil je iets kwijt? Houd het vooral niet binnen en laat het ons weten! ■

Karen Walthuis is trainer, coach en supervisor voor coaches, trainers en leiders. Ze leert hen (provocatief) coachen en spelen met de coachingsrelatie, zoals beschreven in haar boek *Wisselende contacten: De ontmaskering van de coachingsrelatie*. Ze doet dit met een open geest en open hart. Met haar laatste boek *Hoe word ik echt rijk? Een frisse kijk op ons moderne bestaan* daagt ze je uit om echt bij jezelf stil te staan, en zet ze je laatste beetje zekerheid op het spel.

www.karenwalthuis.nl

Jan Ruignok werkt met Rotterdamse nuchterheid en humor in scholen en bedrijven aan een leef-, leer- en werkklimaat, waarin mensen samen verantwoordelijkheid oppakken en ervaren dat zij betekenis hebben. Voor de opleidingen van *Het Land van Rouw* verzorgt Jan de module provocatieve begeleiding bij rouw en verlies. Provocatieve begeleiding veranderde voor hem van *guilty pleasure* in een onmisbaar instrument om tot werkelijk contact te komen. Hij schreef onder meer de boeken *Provocatieve Leerlingbegeleiding* en *In plaats van Schorsen*.

www.rigardus.nl

Misschien voel je je nu zelf uitgedaagd? Wellicht heb je vragen of wil je iets kwijt?

Houd het vooral niet binnen en laat het ons weten!